

posuzovati podle právního stavu platného v době uzavření sňatku, naopak vzniká nárok na vdovskou pensi teprve úmrtím manžela, při čemž jest ovšem vázán ještě na další podmínky (na př. podle § 61 zák. o práv. svazcích učitelstva, dále podle § 64 téhož zák. podmínkou, že manželství nebylo uzavřeno, když manžel již byl na odpočinku anebo že manželství nebylo vinou manželky rozvedeno); proto také nelze tu mluvit o zániku, ztrátě nějakého práva a nelze důvodně dovolávat se předpisů III. dílu třetí hlavy o. z. o. o zániku práv a závazků, nehledě ani k tomu, že tu nejde o nárok soukromoprávní, nýbrž o nárok veřejnoprávní.

Co do dalšího obsahu této námitky jest uvést toto:

Jest ovšem pravda, že před vydáním zák. č. 320/19 rozlučka manželství bez souhlasu nebo provinění manželky možná nebyla (§§ 115, 133, 135 o. z. o.), že tedy manželka nemohla rozlukou býti zbavena čekatelství na eventuelní budoucí pensi vdovskou bez zavinění neb alespoň přičinění, stejně jest pravda, že zákonem č. 320/19 za určitých předpokladů se stal možným případ opačný, že totiž manželka, jejíž manželství bylo rozvedeno vinou manželovou a jež by tedy v případě úmrtí manžela nárok na vdovskou pensi měla, může naděje na budoucí pensi býti zbavena beze svého provinění a bez svého přičinění tím, že zákon připouští nyní za určitých předpokladů (§§ 15, 16, 17) přeměnu rozvodu na rozluku i k jednostrannému zakročení onoho z manželů, jehož vinou manželství bylo svého času rozvedeno, kterýžto případ podle tvrzení stížnosti nastal i při st-lce.

Nelze upříti, že v tomto stavu zákonodárství spočívá určitá tvrdost, kterou odstraniti však by mohla jenom budoucí zákonná úprava této otázky, ze které však nelze vyvozovati nic proti správnosti shora uvedených dedukcí de lege lata.

Bez významu pro otázku existence nároku rozloučené ženy na vdovskou pensi jest konečně též ta okolnost, stížností dovolávaná, že i po rozluce může býti resp. v tomto případě také skutečně byl bývalý manžel stejně jako po pouhém rozvodu povinen k alimentacním platům pro bývalou svoji manželku; neboť alimentací nároky z manželství se podávající, které po případě trvají i po vysloveném rozvodu a i po provedené rozluce, jsou povahy čistě soukromoprávní a nemají vlivu na eventuelní veřejnoprávní nárok manželky (vdovy) vůči službodárci zesnulého manžela na zaopatřovací požitky vdovské.

Z těchto úvah bylo stížnost zamítnouti jako bezdůvodnou.

Č. 3274.

Školství (Slovensko): * Odporuje zákonu, odňal-li úřad státní podporu učitelů na vícetřídní konfesíonální škole, podpory té posud požívající, podle § 15 lit. d) zák. čl. XXVII : 1907 pouze z důvodu poklesu žactva.

(Nález ze dne 22. února 1924 č. 22679/23.)

V ě c: Představenstvo ev. a. v. maďarsko-německé církve v P. (Dr. Kar. Floriem z Prešova) proti referátu ministerstva školství a národní osvěty v Bratislavě o odnětí státní podpory učiteli Viktoru D.

V ý r o k: Naříkané rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

D ů v o d y: Když žal. úřad zakročil bezvýsledně u st-lky jako udržovatelky konfesijní trojtřídní školy v Prešově, aby svolila k nucenému pensionování učitele D. z důvodu, že počet žactva na škole poklesl na 70, a že tudíž stačí úplně dvě učitelské síly, prohlásil nař. nyní rozhodnutím, že z ustanovení bodu d) § 15 zák. čl. XXVII : 1907, jakož i z § 29 úpravy č. 76.000/07 je patrné, že povolení státní podpory pro církevní učitele závisí v první řadě na počtu žactva. Z té příčiny, jakož i proto, že trojtřídní lidová škola pro 70 žáků na Slovensku ani nikde jinde se nezřizuje a nevydržuje, zastavuje se státní podpora Viktoru D. jako zbytečnému učiteli na škole té koncem ledna 1923. Odnětím státní podpory poukázané pro třetího, zbytečného učitele, neporušuje se nikterak právo církve držeti i na dále toto učitelské místo. Církevní obec může si na dále vydržovati trojtřídní školu, bude však povinná třetího učitele, se stanoviska státního naprosto zbytečného, sama platiti nebo jeho zákonitě požitky ze svých vlastních prostředků zabezpečiti.

O stížnosti do výroku toho podané uvážil nss takto:

Podle §§ 2, 5, 6 a 7 zák. o ss přezkoumává soud ten zákonitost výroku nejvyšší přípustné správní instance, jímž porušeno bylo subjektivní právo st-lovo, hledě při tom ke skutkovému i právnímu stavu, z něhož úřad vycházel. Předmětem kognice soudu toho je tedy výrok úřadu, jak byl straně sdělen, aniž lze hleděti k jinému skutkovému stavu a právnímu základu, o nějž žal. úřad výroku toho neopřel a k němuž tedy strana nemohla zaujati ve stížnosti stanovisko.

Důsledně může se nss v daném případě zabývati nař. rozhodnutím pouze dle jeho skutečné povahy a jeho obsahu, aniž může přihlédnouti k tomu, zda by opatření, jež úřad výrokem tím vyslovil, bylo snad odůvodněno se zřetelem k jiným skutkovým předpokladům a jiné právní normě, jichž se úřad dovolal teprve v odvodním spisu.

Jde tudíž pouze o otázku, zda výrok v odpor vzatý odpovídá ustanovení § 15 d) zák. čl. XXVII z roku 1907, o nějž jej žal. úřad opřel a nepřicházejí v úvahu vývody odvodního spisu, pokud se dovolávají teprve nyní předpisu III. odst. § 12 cit. zák. čl. upravujícího, jak z jeho doslovu patrné, případ nejen právně, nýbrž i skutkově zcela jiný.

Žal. úřad odňav učiteli D., působícímu na konfesijní škole st-lkou udržované a státní podpory požívající, onu podporu, učinil tak, jak z jeho výroku je zřejmo, pouze z důvodu, že počet žactva na oné škole poklesl na 70, k jichž vyučování stačí po názoru úřadu dvě síly a tudíž třetí, učitel D., je tam zbytečný. Podle bodu d) § 15, o nějž úřad výrok ten výslovně opřel, pouhý pokles žactva na konfesijní škole, požívající státní podpory, nemůže býti důvodem, aby podpora ta byla škole odňata, a není tedy okolnost úřadem dovolaná sama o sobě po zákonu důvodem k opatření, jež úřad vyslovil. Žal. úřad hledí ospravedlniti výrok ten v odvodním spisu tím, že prý neodňal podporu š k o l e, nýbrž pouze jednomu z učitelů. Avšak rozeznávání to není zákonem odůvodněno.

Jak patrně zejména z předpisu § 12 cit. zák. čl. XXVII., nárok na státní podporu není jen nárokem učitele, nýbrž také nárokem udržovatelky školy, která jest po zákonu povinna vypláceti svým učitelům požitky v § 2 cit. zák. stanovené, k jejichž doplnění podpora ta slouží, bez ohledu na to, zda se jí podpory té dostane čili nic. Státní podpora určená k hrazení požitků těch pro jednotlivé učitele je tedy také podporou školy v případě, že by pro nedostatek vlastních prostředků nemohla oné zákonné povinnosti dostáti, ovšem za dalších předpokladů zákonem stanovených.

Mluví-li zák. v § 15 o odnětí podpory škole na rozdíl od § 12, jednajícího o odnětí tom jednotlivým učitelům, je patrné, že pokles žactva dle § 15 nemůže mít sám o sobě vlivu na státní podporu již přiznanou ani potud, že by se odňala jen tomu kterému učiteli.

Aby onen zmenšený počet žactva mohl mít v zápětí odnětí státní podpory škole, bylo by podle předposledního odstavce § 15 třeba dalšího předpokladu, že totiž škola nevyhovuje požadavkům tohoto zák., k nimž náleží podle bodu c) zejména i podmínky stanovené v §§ 27 a 28 zák. čl. XXXVIII. z roku 1868.

Na to pomýšlí žal. úřad v odvodním spisu, dovozujíc že škola, o niž jde, podmínkám těm nevyhovuje. Tím však mění skutkový podklad svého výroku a jsou tedy vývody ty podle svrchu uvedených ustanovení zák. o ss nepřipustny.

Poněvadž tedy právní názor, o němž jedině výrok v odpor vzatý se opírá, že totiž již pouhý pokles počtu žactva stačí, aby konfesijní škole odňata byla státní podpora jí k hrazení požitků jejích učitelů již povolená a poskytovaná, neodpovídá zákonu, bylo zrušiti nař. rozhodnutí podle § 7 zák. o ss, aniž je tím prejudikováno otázce, zda a pokud by úřad mohl opatření to opřít o předpis § 12 nebo případně § 15 cit. zák. článku, avšak za dalších podmínek tam uvedených.

Č. 3275.

Státní zaměstnanci (Slovensko): Příslušné ministerstvo může odníti pensistovi, který se třebas s úředním povolením a jen na krátkou dobu přechodnou odebral do ciziny, drahoťní přídavky a výhody plynoucí z nař. č. 247/1922.

(Nález ze dne 22. února 1924 č. 787.)

Věc: Eduard B. v Košicích proti ministerstvu spravedlnosti (min. taj. Dr. Kar. Vodstrčil) o drahoťní přídavky.

Výrok: Stížnost se zamítá jako bezdůvodná.

Důvody: Žádost st-lovu o udělení povolení k cestě resp. k pobytu v Maďarsku na dobu 54 dní od 6. července do 29. srpna 1923 k uspořádání rodinných záležitostí, spojenou s prosbou, aby mu byly pensijní požitky poukazovány jako dosud do Košic, aby si je mohl po svém přihlášení u poštovního úřadu vyzvednouti, vyřídilo min. sprav. po dohodě s min. fin. a zahr. zál., odvolávajíc se na předpis čl. VIII.